

Petofaktorski model ličnosti

- Autori Kosta i Mekre (1995)
- Hijerarhijska organizacija osobina:
 - Pet širokih dimenzija: **domeni**
 - U okviru svakog domena po šest dimenzija niže opštosti: **facete**

N – Neuroticizam (Neuroticism)

Individualne razlike u tendenciji da se dožive negativne emocije

- **Visok** neuroticizam: sklonost češćem i intenzivnijem doživljavanju negativnih emocija, teža kontrola impulsa, slabiji kapaciteti za prevladavanje stresnih situacija
 - **Nizak** - emocionalna stabilnost: opuštenost, odsustvo uznemirenosti i drugih negativnih emocija, kapacitet za suočavanje sa stresom
-

Facete Neuroticizma

- **Anksioznost:** sklonost zabrinutosti, napetost
 - **Hostilnost:** bes, ogorčenost
 - **Depresivnost:** tuga, krivica, usamljenost
 - **Samousredsređenost (socijalna nelagodnost):**
socijalna anksioznost
 - **Impulsivnost:** nemogućnost kontrole potreba i impulsa
 - **Vulnerabilnost (osetljivost):** destabilizacija u stresnim okolnostima
-

E – Ekstraverzija (Extraversion)

Kvantitet i intenzitet socijalnih relacija, potreba za stimulacijom, kapacitet za radovanje

- **Ekstraverti** su socijabilni, aktivni, pričljivi, vole uzbuđenja i stimulaciju, veseli su i optimistični, puni energije
 - **Introverti** pokazuju tendenciju da budu nezavisni, rezervisani i umereni, lagodnije se osećaju kada nisu okružene ljudima
-

Facete Ekstraverzije

Socijalne facete:

- **Toplina:** topla i prijateljska osećanja, srdačnost
- **Druželjubivost:** potreba za socijalnom stimulacijom
- **Asertivnost:** dominacija, odlučnost

Temperamentalne facete:

- **Aktivitet:** brz tempo, energičnost
 - **Potruga za uzbuđenjima:** potreba za stimulacijom, avanturizam
 - **Pozitivne emocije:** dobro raspoloženje, vedrina, optimizam
-

O - Otvorenost ka iskustvu (Openness)

Aktivna potreba za iskustvom, tolerancija osobe prema onome što joj nije blisko, nekonvencionalnost, sklonost novinama

- "ispitivači" imaju puno interesovanja, skloniji su eksperimentisanju, novim i nekonvencionalnim idejama
 - "čuvari" imaju manje interesovanja, konzervativnog su držanja i konvencionalnog ponašanja i više vole poznate stvari.
-

Facete Otvorenosti ka iskustvu

- **Fantazija:** imaginacija, sklonost sanjarenju
 - **Estetika:** senzibilnost za umetnost i lepotu
 - **Osećanja:** prijemčivost za vlastita osećanja, vrednovanje emocija
 - **Akcija:** spremnost da se preduzmu nove aktivnosti, preferiranje novina
 - **Ideje:** intelektualna radoznalost, uživanje u razmeni mišljenja
 - **Vrednosti:** spremnost za preispitivanje uverenja, nekonvencionalnost, tolerancija prema drugačijem
-

A- Prijatnost (Agreeableness)

Odnosi se na važnost hamoničnih međuljudskih odnosa za neku osobu

- **"adaptirana"** osoba je bazično altruistična, saosećajna i ima potrebu da pomogne, veruje drugima, sklona je da lične potrebe podredi interesima grupe u cilju očuvanja dobrih unutargrupnih odnosa
 - **"izazivači"** su više fokusirani na sopstvene norme i potrebe nego na grupne, usmereni su na sticanje moći, skeptični su u pogledu namera drugih ljudi, antagonistički i takmičarski nastrojeni.
-

Facete Prijatnosti

- **Poverenje:** verovanje da su ljudi pošteni i dobronamerni
 - **Iskrenost:** prirodnost, iskrenost
 - **Altruizam:** aktivna briga za dobro drugih
 - **Popustljivost:** popuštanje pri konfliktu, inhibicija agresije, opraštanje
 - **Skromnost:** sklonost ka samoumanjivanju
 - **Blaga narav:** stav simpatije i brige za druge, saosećajnost, nežnost, ljubaznost
-

C - Savesnost

stepen organizovanosti, istrajnosti i motivacije u ponašanju usmerenom ka cilju; povezana je sa stepenom voljne kontrole ponašanja usmerenog ka cilju

- **Savesne** osobe su usmerene na ciljeve i pokazuju samodisciplinu, odane su dužnosti, ambiciozne, vredne, snažne volje, skrupulozne, pouzdane i tačne.
 - **Nesavesne** osobe pokazuju površnost i lako odustajanje od ciljeva, mogu se opisati kao neodgovorne i nepouzdane.
-

Facete Savesnosti

- **Kompetentnost:** doživljaj sopstvene sposobnosti i efikasnosti
 - **Red:** urednost i dobra organizovanost
 - **Dužnost:** izvršavanje moralnih dužnosti, striktno pridržavanje etičkih principa
 - **Postignuće:** visok nivo aspiracije, spremnost da se teško radi na postizanju ciljeva
 - **Samodisciplina:** istrajnost, sposobnost samomotivisanja
 - **Promišljenost:** planiranje, razmišljanje o posledicama
-

Potencijalni negativni aspekti
ekstremnih skorova na dimenzijama
Petofaktorskog modela

Neuroticizam

Visok skor

Hronični negativni afekti; teškoće u kontroli impulsa; iracionalna verovanja; neosnovana briga; bespomoćnost, zavisnost

Nizak skor

Nedostatak odgovarajuće brige; emocionalna “tupost”

Ekstraverzija

Nizak skor

Društvena izolacija, otuđenost i odsustvo socijalne podrške; nedostatak radosti i uživanja u životu; socijalna inhibiranost i stidljivost

Visok skor

Ekscesivna pričljivost, neprimereno samorazotkrivanje; nesposobnost da se bude sam; traženje pažnje; nesmotrenost

Otvorenost

Nizak skor

Teškoće u adaptaciji na promene;
niska tolerancija drugačijih stanovišta ili
stilova života; preterano konformiranje
autoritetu

Visok skor

Preokupacije fantazijom i dnevnim
sanjarenjem; nedostatak praktičnosti;
ekscentrično mišljenje;
difuzan identitet

Prijatnost

Nizak skor

Cinizam i paranooidno mišljenje;
nesposobnost da se veruje čak i bliskima;
svadljivost, sukobi; eksploatisanje
i manipulacija drugima

Visok skor

Lakovernost; zavisnost; preterana iskrenost,
velikodušnost na sopstvenu štetu;
nesposobnost da se usprotivi drugima
i uzvrati

Savesnost

Nizak skor

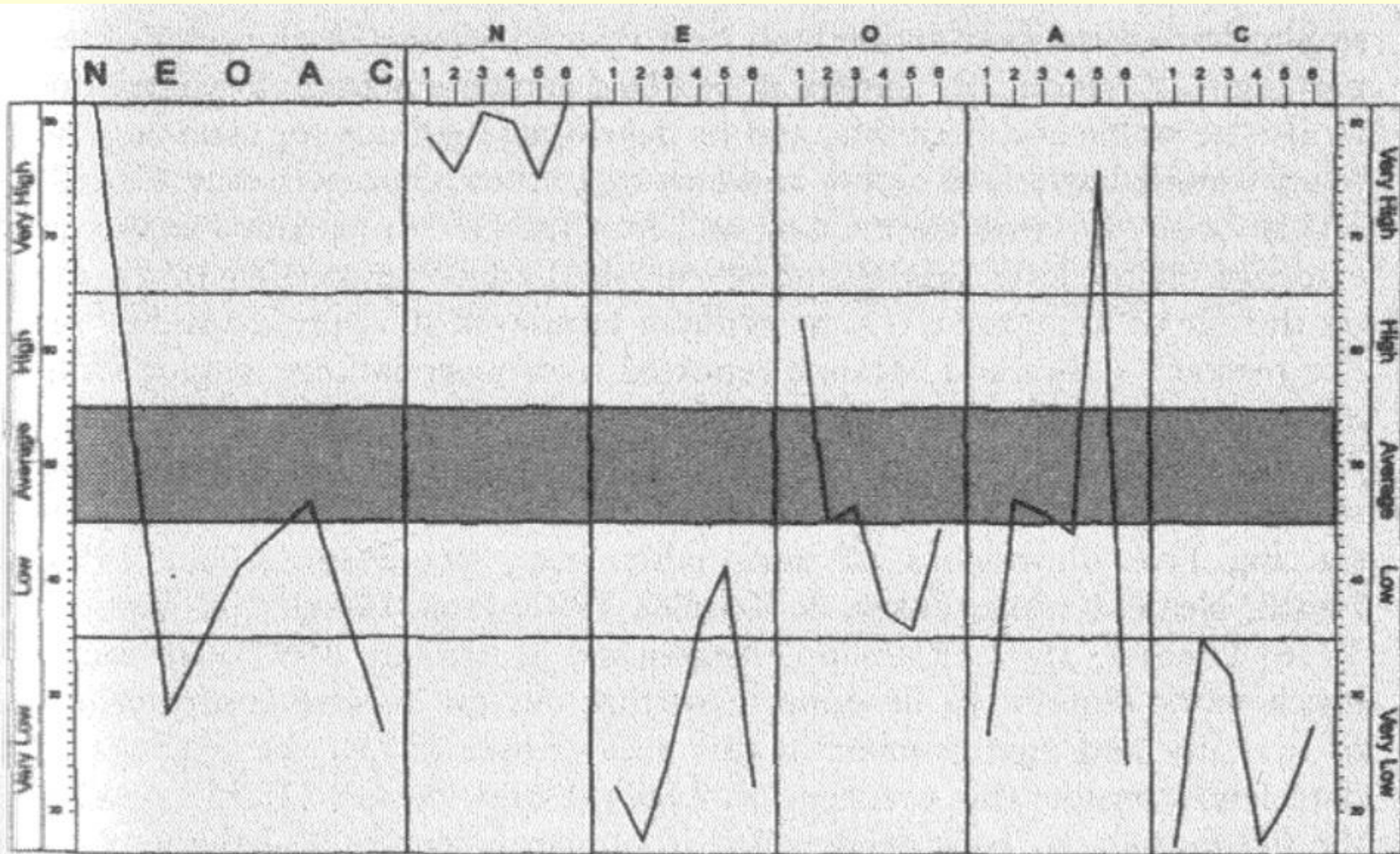
Nedovoljno postignuće; neispunjavanje
potencijala; nesposobnost
samodiscipline

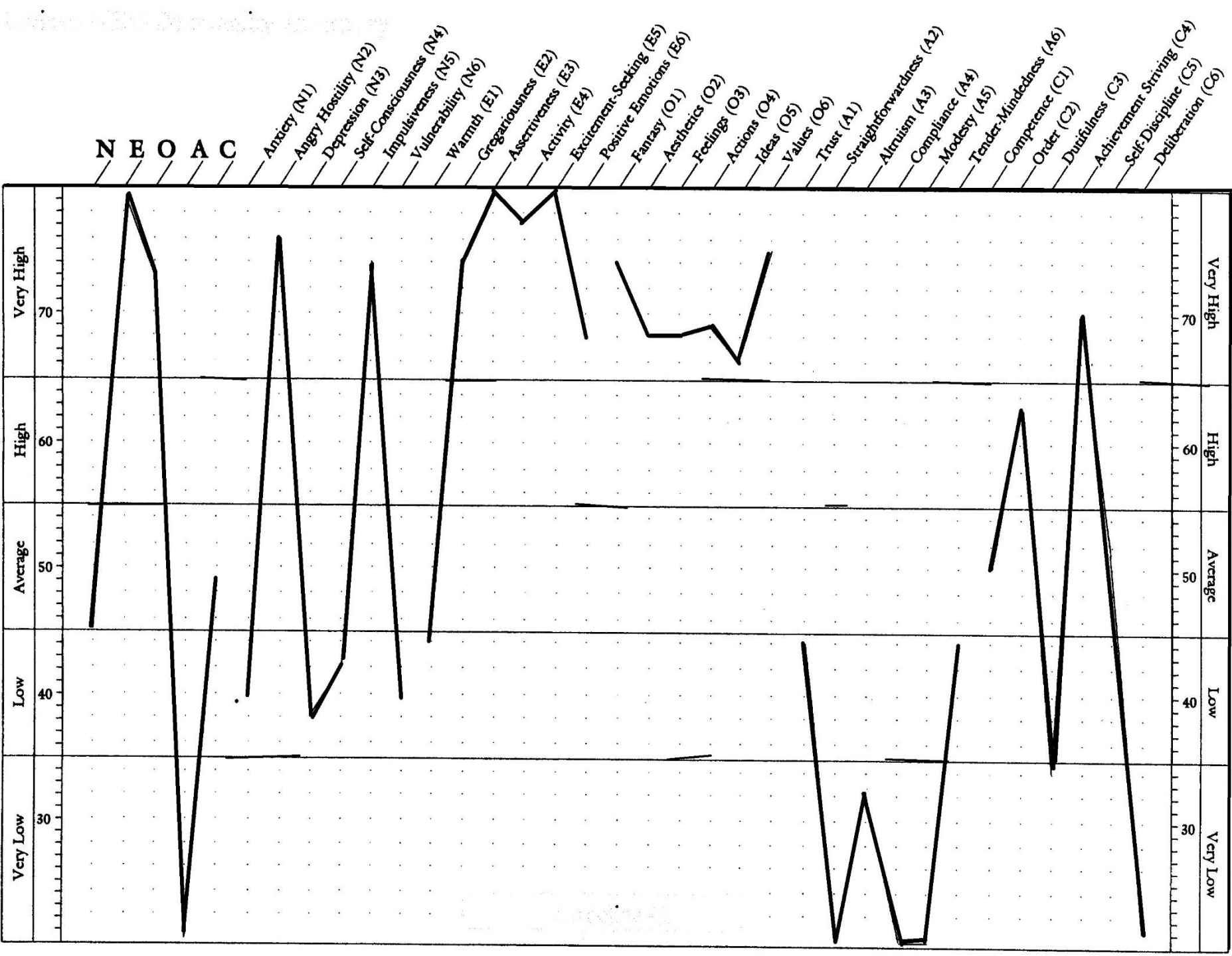
Visok skor

Preterana okupacija postignućem;
radoholičarsko utapanje u posao;
kompulsivnost

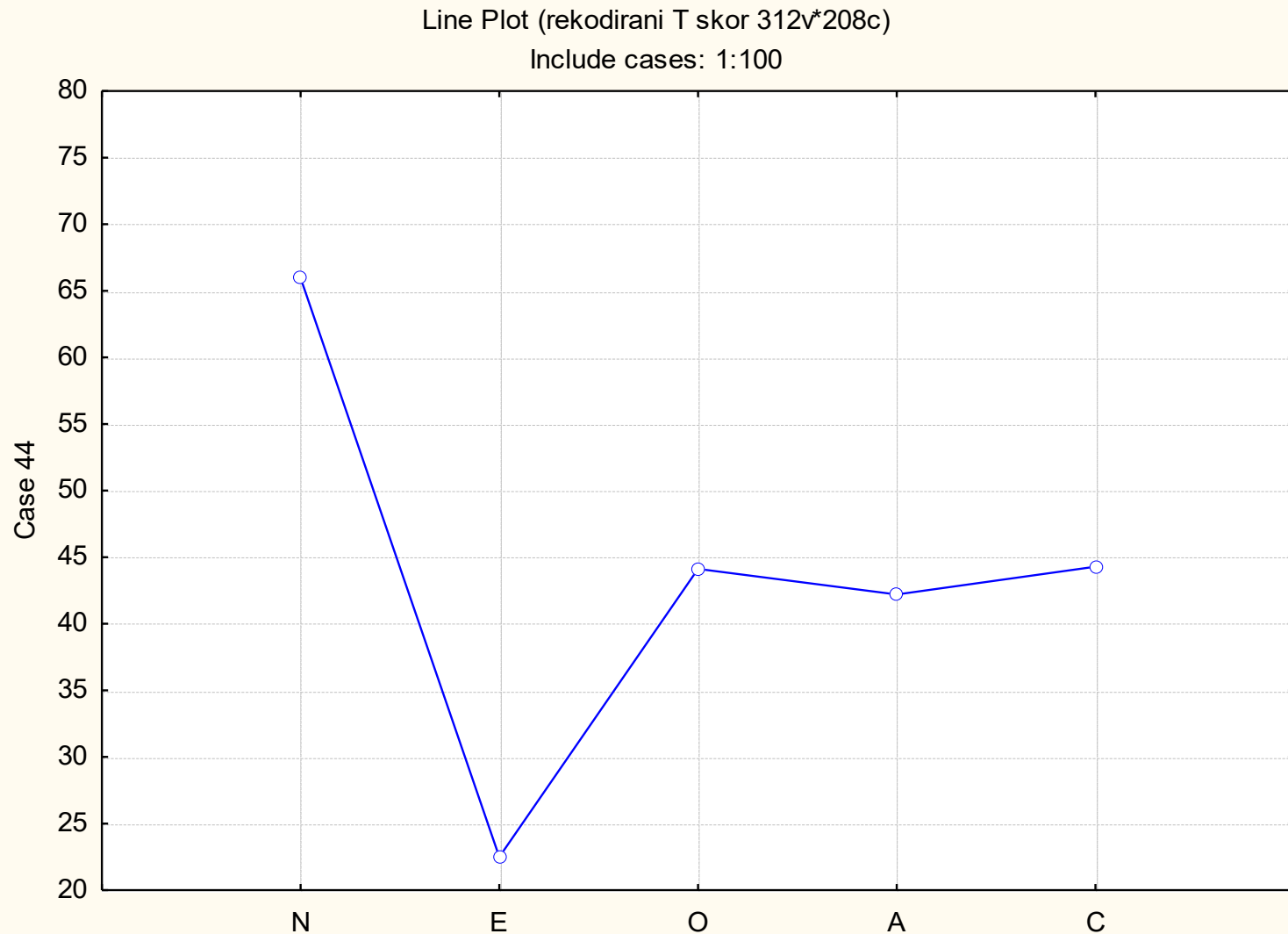

NEO PI-R profil 42-godišnje ženske osobe

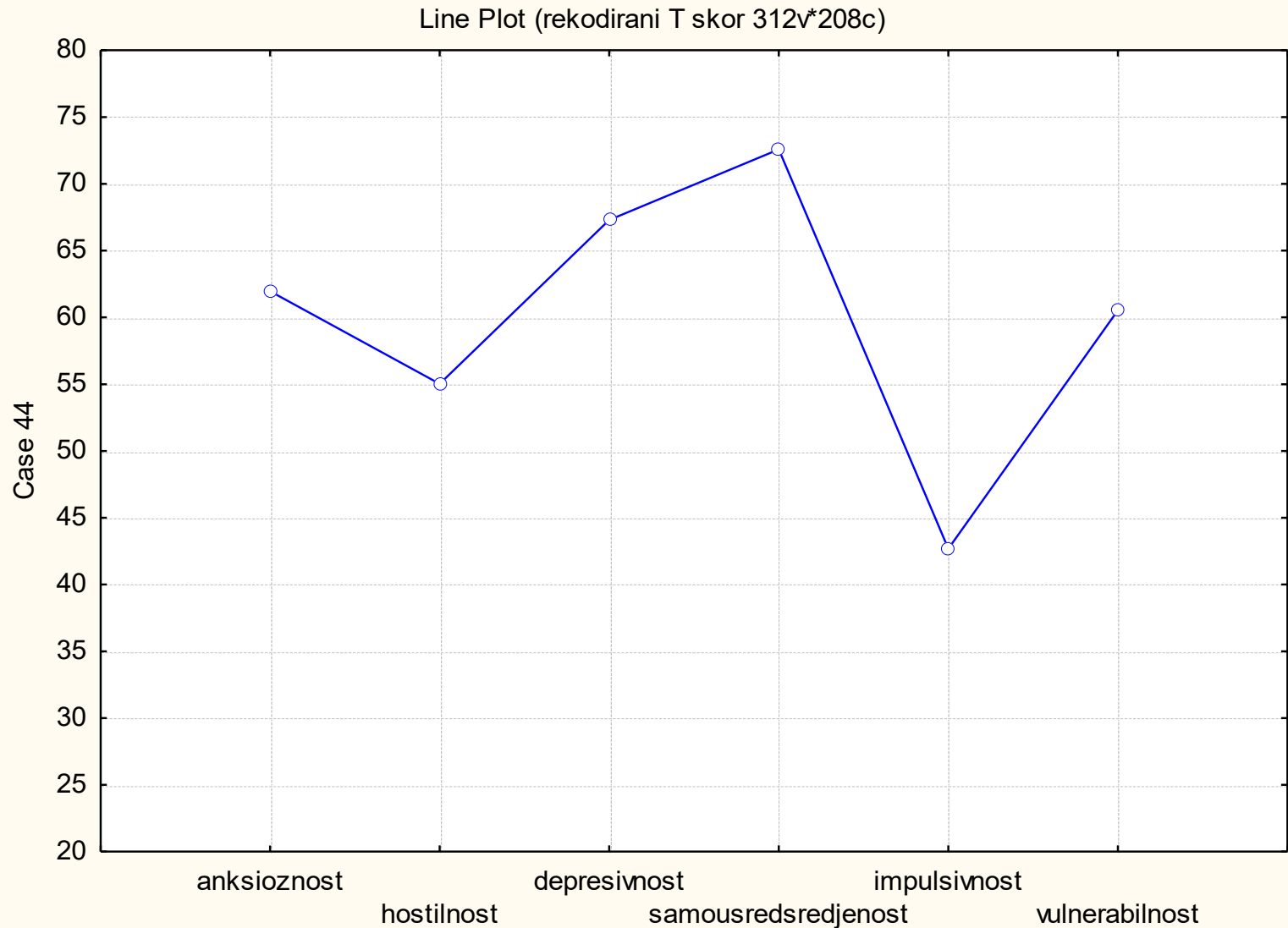

Profil na domenima (ž, 24)

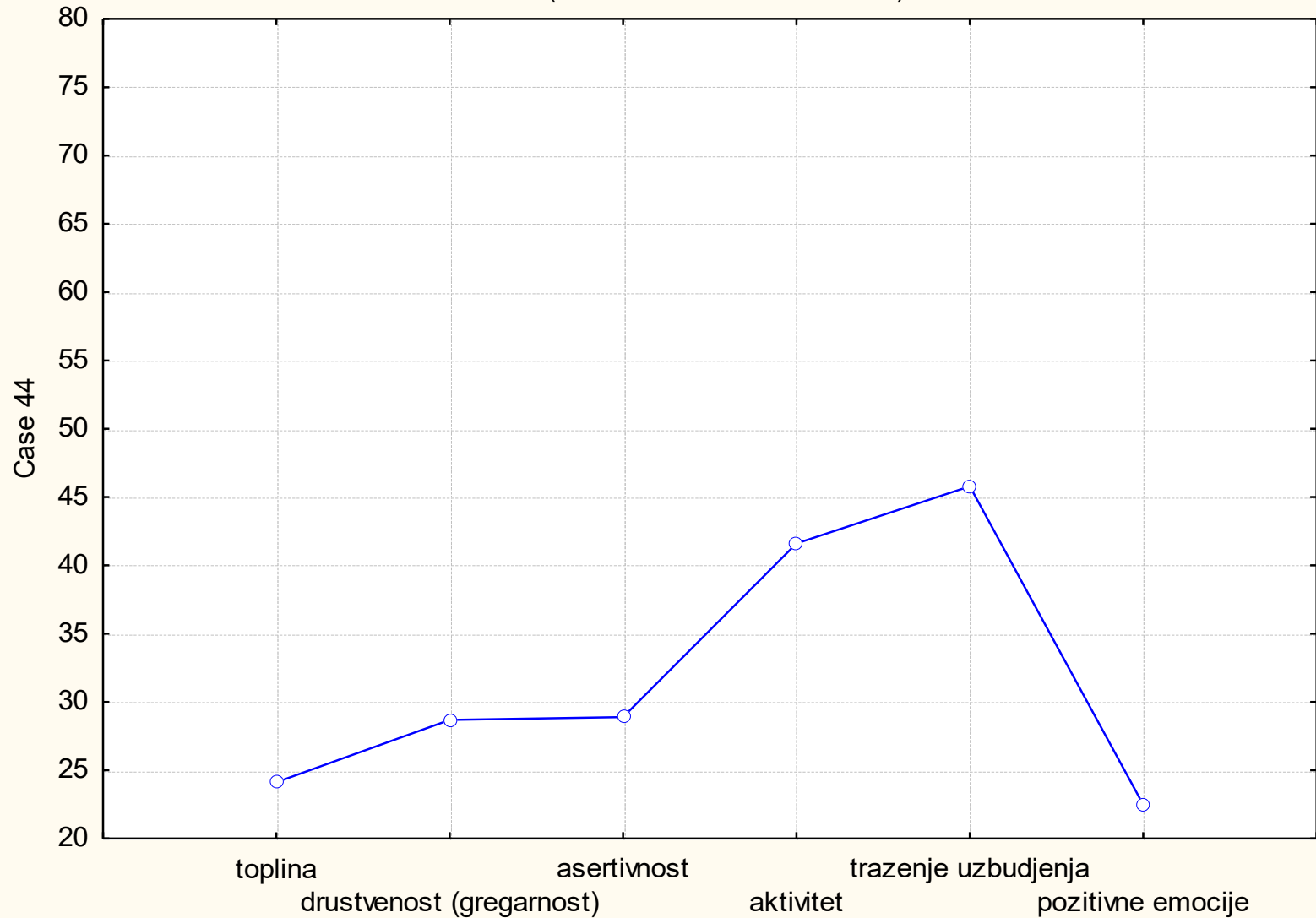

Neuroticizam

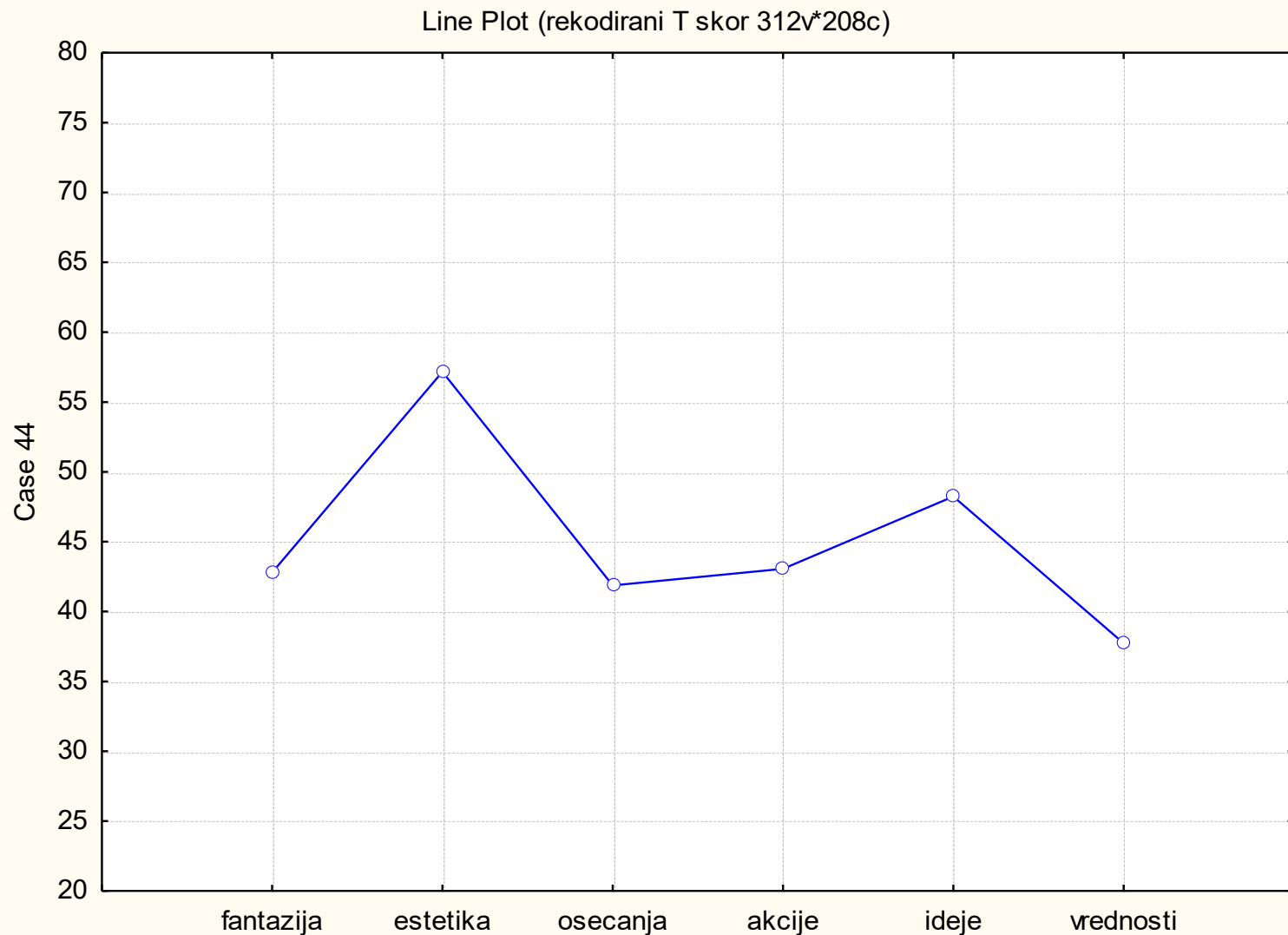

Ekstraverzija

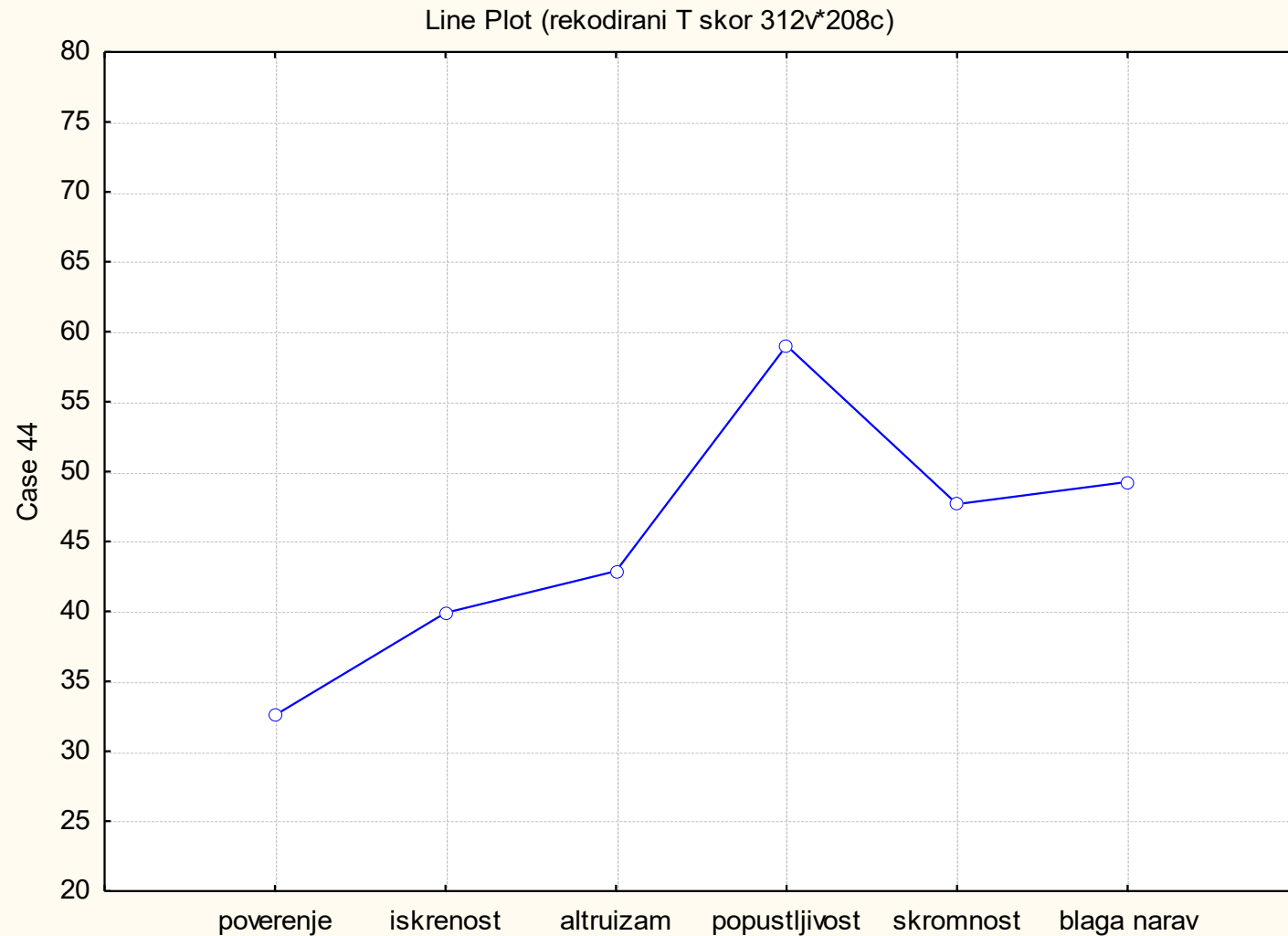
Line Plot (rekodirani T skor 312V*208c)

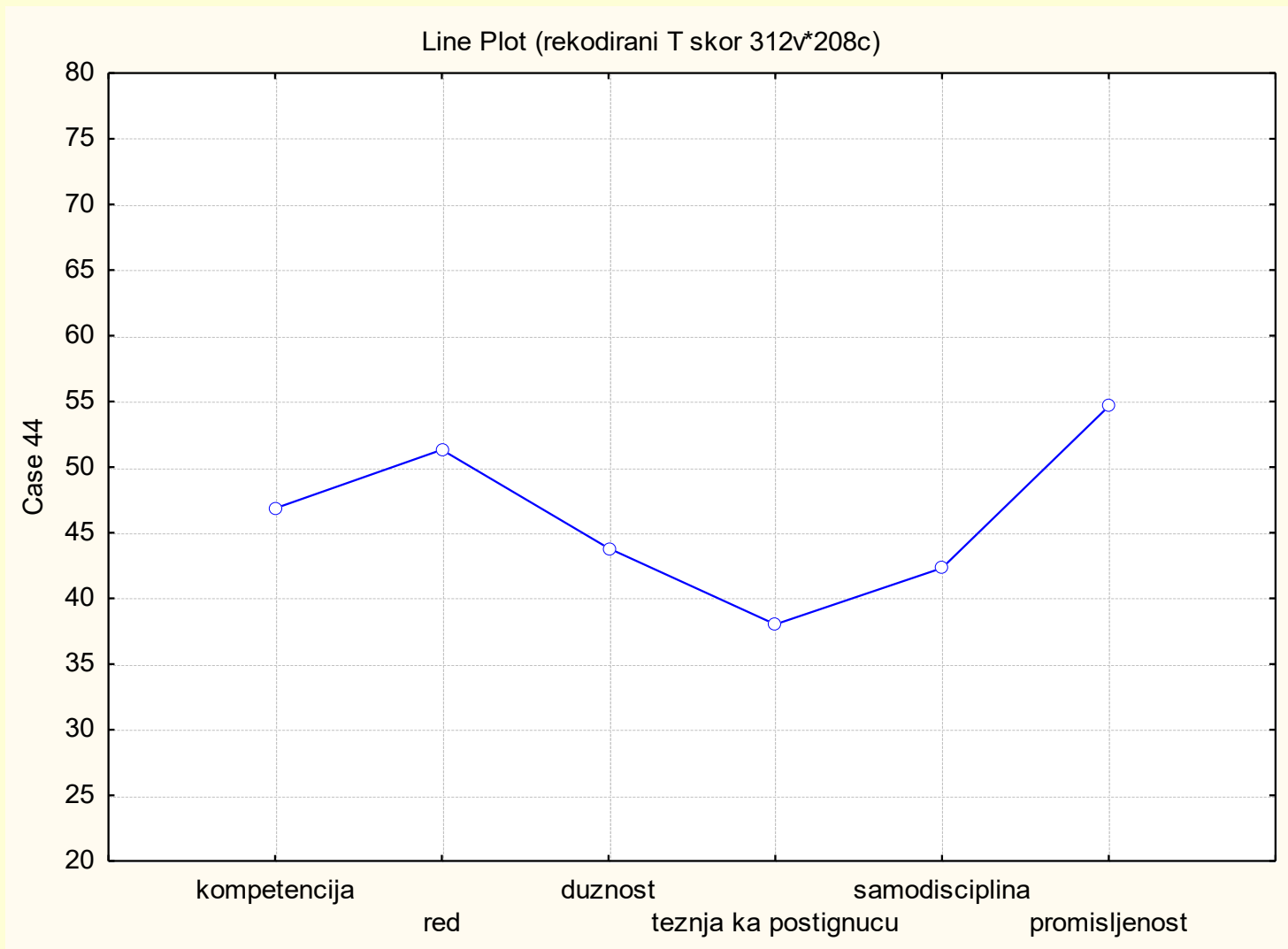
Otvorenost

Prijatnost

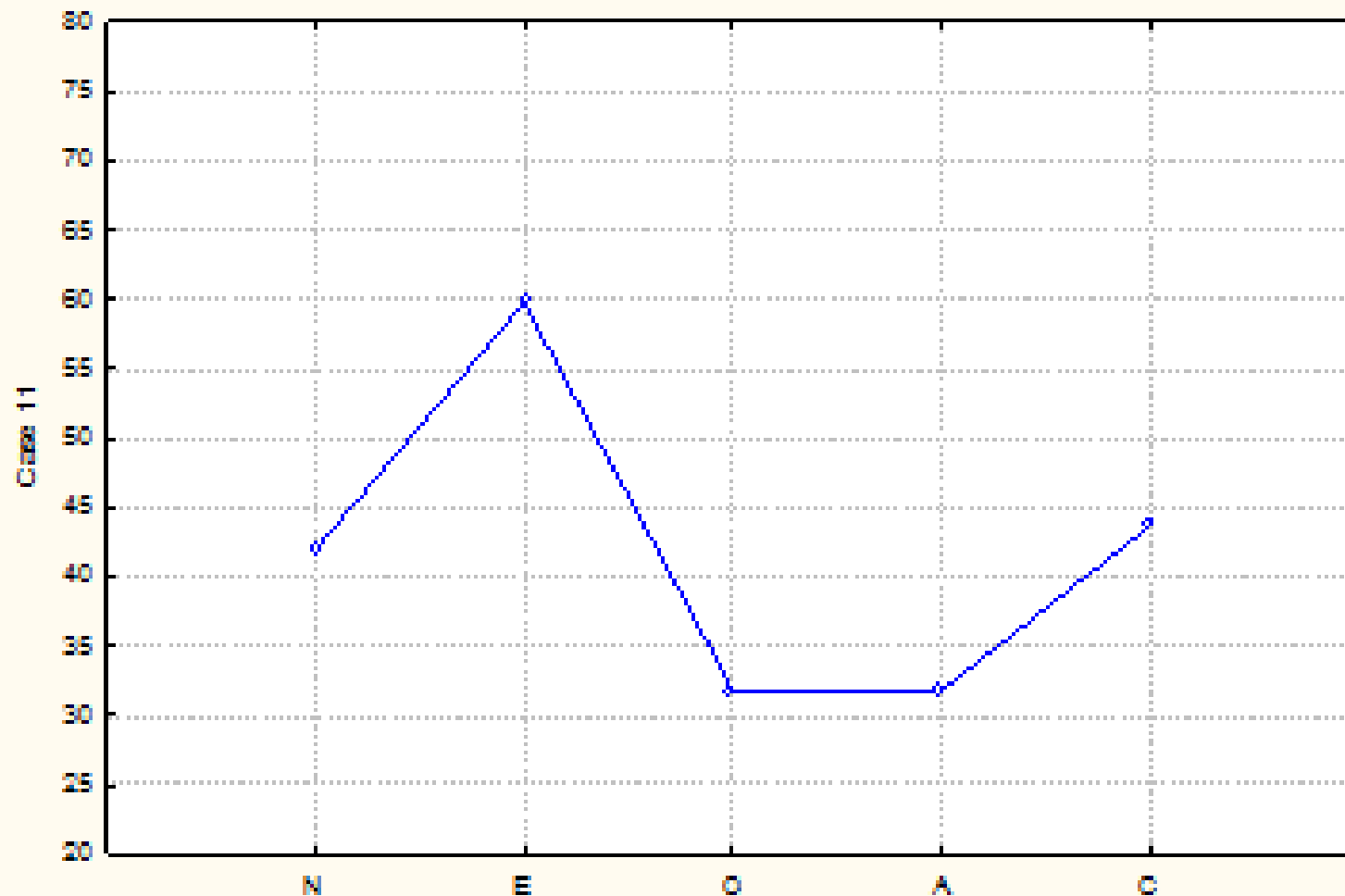
Savesnost

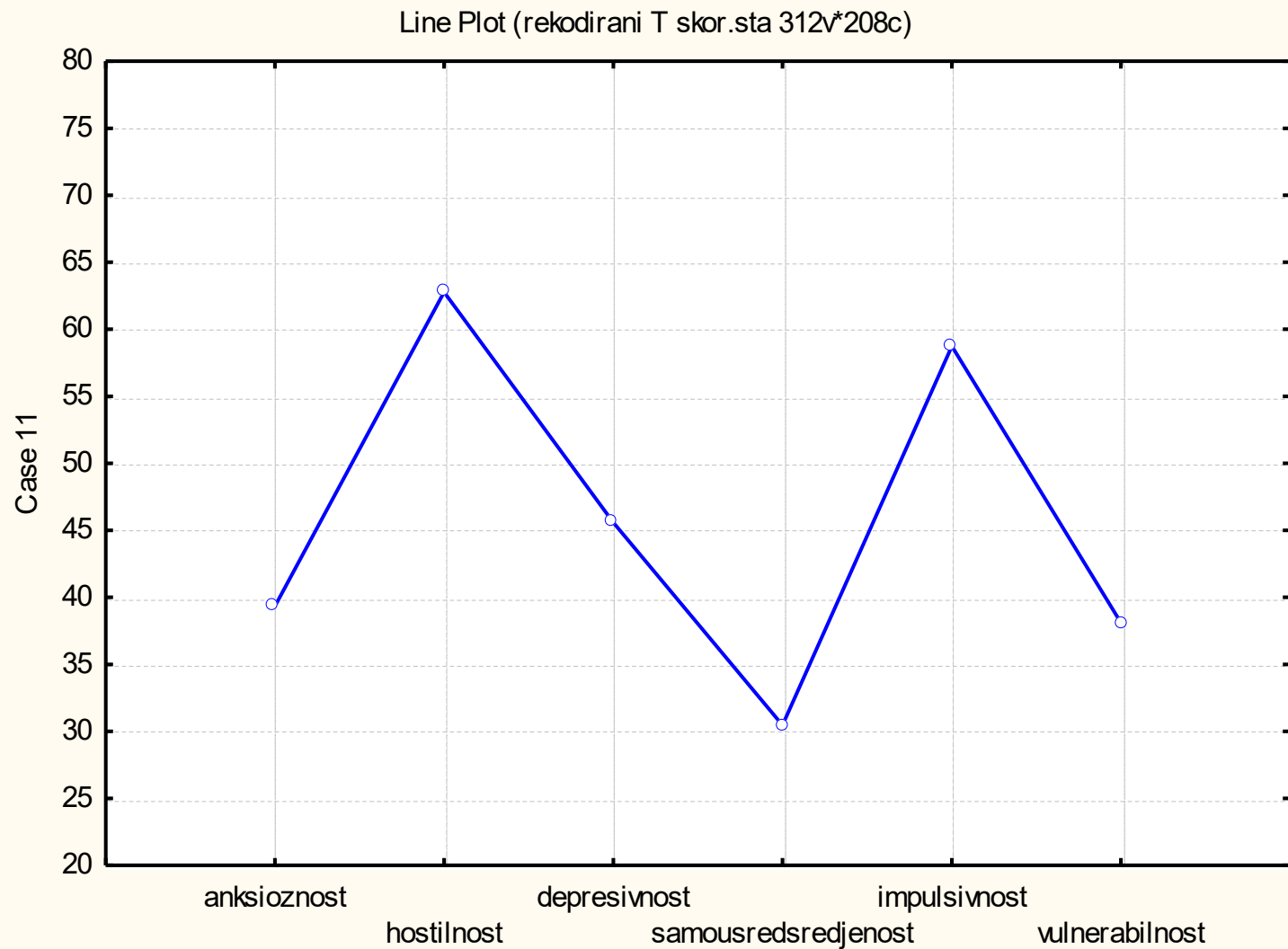
Profil na domenima (m, 29)

Line Plot (rekliranil T skor sta 312v208q)

Include cases: 1:100

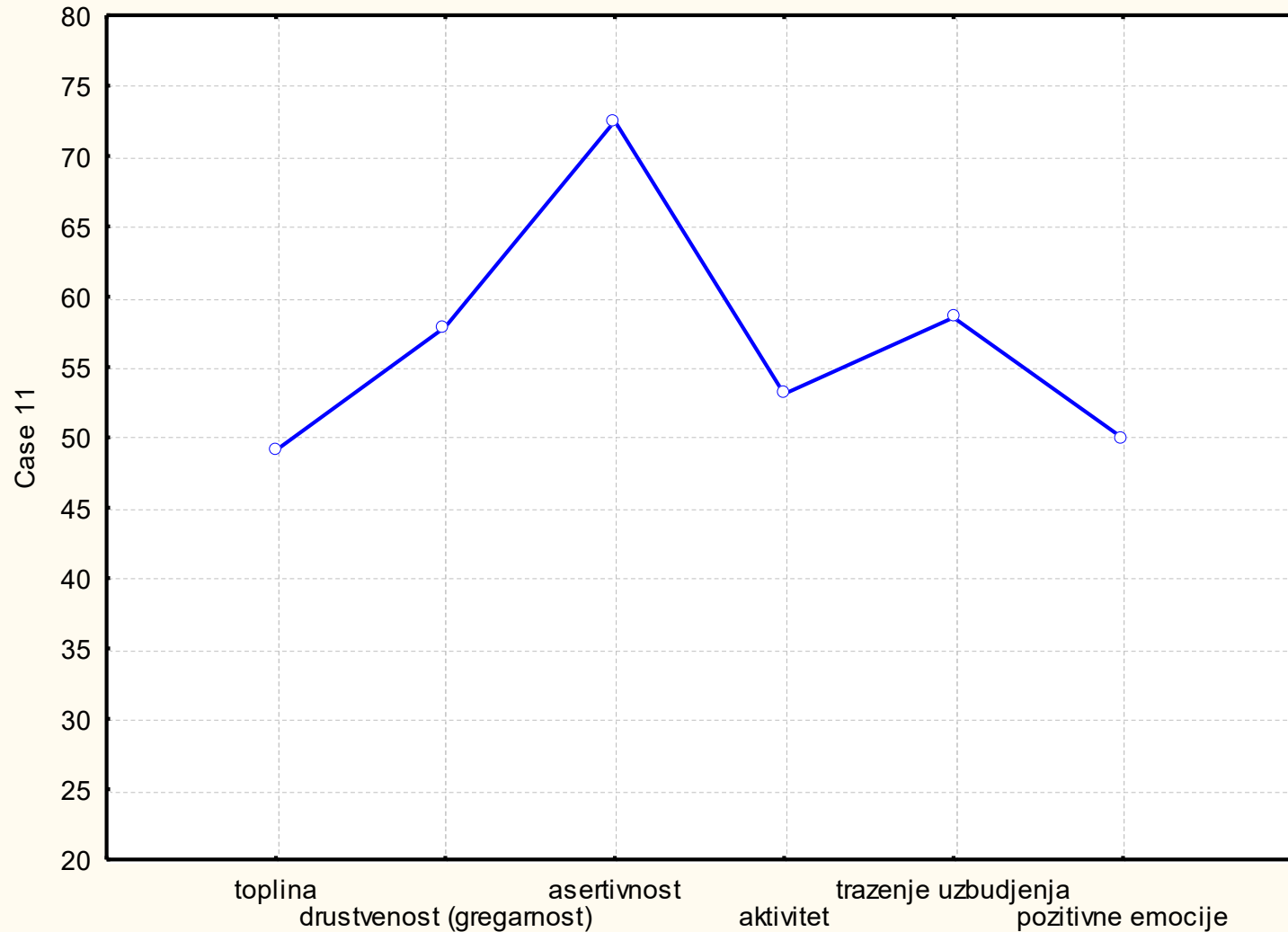

Neuroticizam

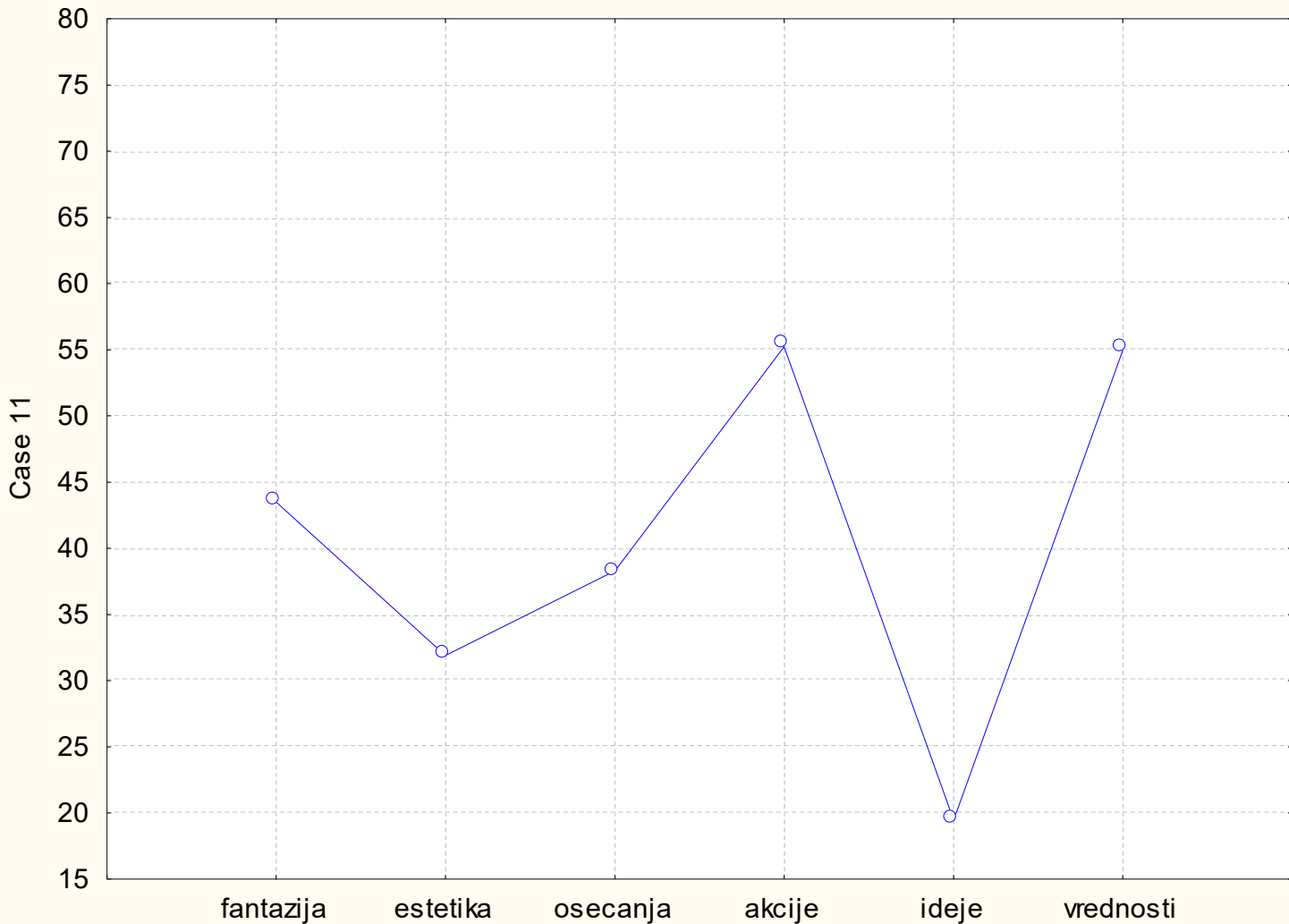
Ekstraverzija

Line Plot (rekodirani T skor 312v*208c)

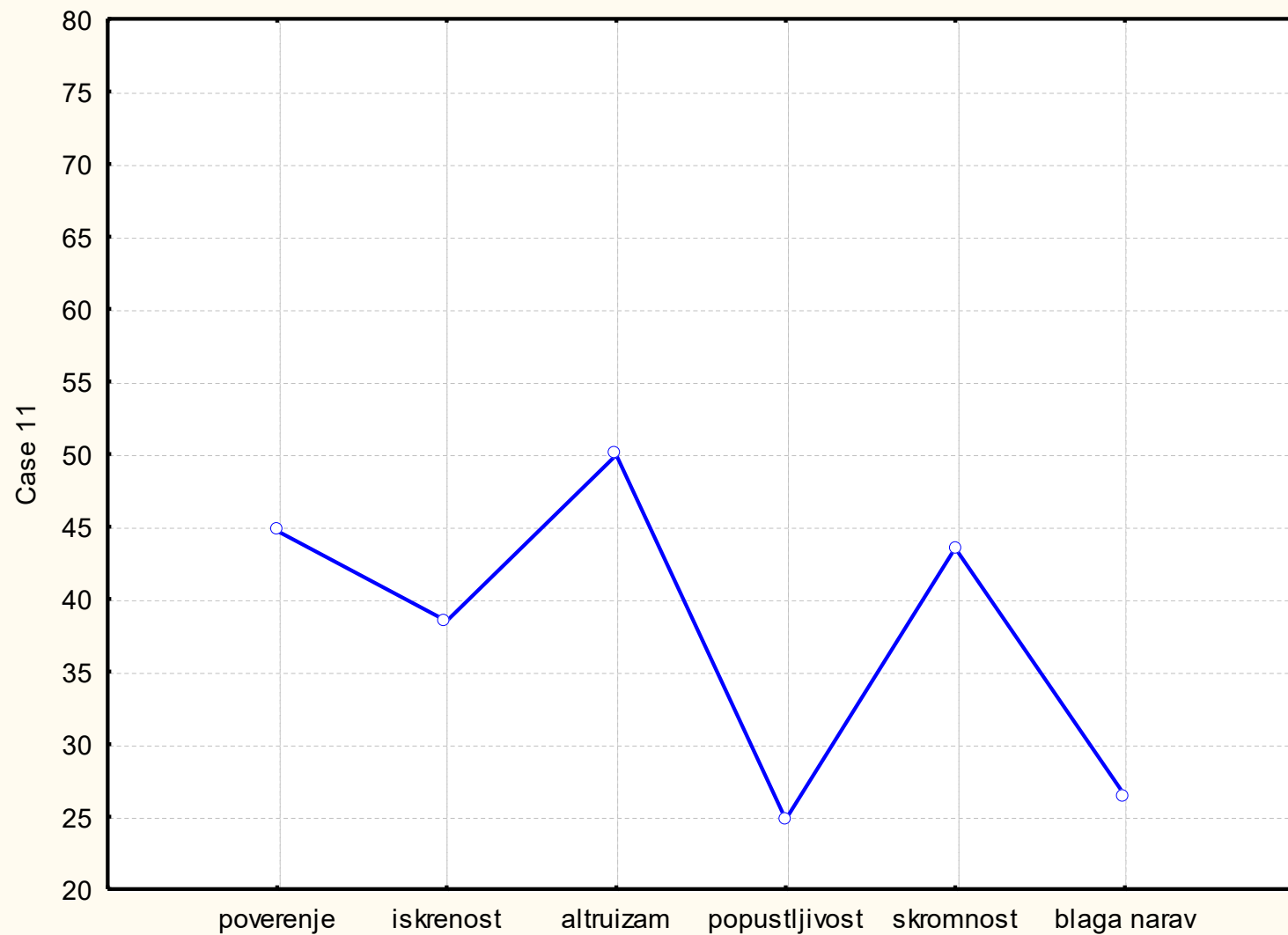
Otvorenost

Line Plot (rekodirani T skor 312v*208c)

Prijatnost

Line Plot (rekodirani T skor 312v*208c)

Savesnost

